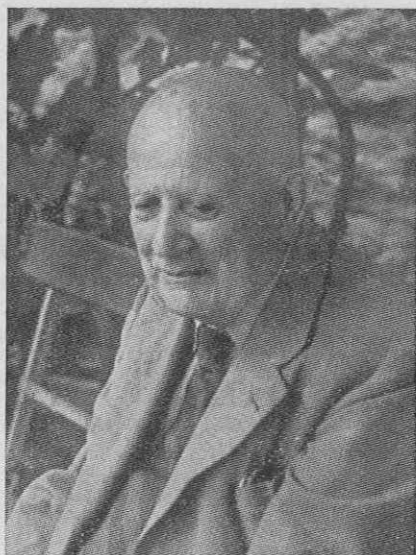

DR. JURO HRAŠOVEC

starosta slovenskih planincev

Dr. Juro Hrašovec je član slovenske planinske organizacije od njene ustanovitve vse do danes. Ker je PZS dolžna, da se na skromen način oddolži zvestobi, vnemi in vztrajnosti takih članov, je prav, da se mlajši planinci spoznajo z življenjem in delom tega zaslužnega planinca.

Rodil se je 6. VII. 1858 v Sisku, kjer je njegov oče, znamenit slovenski pravnik in društveni delavec, služboval kot sodnik. Gimnazijo je dovršil v Celovcu in Salzburgu, pravne študije pa na Dunaju in v Gradcu. Nato je stopil v službo kot odvetniški koncipient pri pomembnem slovenskem javnem delavcu, odvetniku dr. Valentinu Zarniku. Nekaj let kasneje je odprl odvetniško pisarno v Slovenj Gradcu, l. 1887 (po Sloven. biog. leksikonu 1889) pa v Celju. Tu se je kot zaveden narodnjak boril za pravico celjskih in štajerskih Slovencev kot deželni poslanec v Gradcu in kot predsednik Narodnega sveta za Spodnjo Štajersko. Sodeloval je pri SP, kjer je objavljeno njegovo poročilo o drugem odvetniškem shodu v Lj. O ravnopravnosti na slov. Štajerskem (SP 1903), bil je član okrajnega zastopstva v Celju in je zastopal celjske kmečke občine v dež. zboru od 1902—1908. V dež. zboru je bil član občinskega (1902—1905) in političnega odseka (1902-3). Podal je predlog za ustanovitev slovenske meščanske šole v Zalcu (1902, 1906-8), vinarške šole v Grižah in slovenske meščanske šole v Šentjurju ob j. ž. ter interpelacije zaradi prepovedi slovenskih napisov na trgovinah v Mariboru (1904-5), zaradi uradovanja političnih uradov na slovenskem Štajerskem (1904-5), za uporabo deželnih jezikov pri politični ekspozituri v Mozirju (1905) in za ustanovitev filialk Štajerske kmetijske družbe na slov. Štajerskem. L. 1921 je bil izvoljen za celjskega župana, bil je torej prvi slovenski celjski župan.

V prvih letih delovanja Savinjske podružnice je ustanovil planinsko zadrugo »Rinko«, ki je imela namen zgraditi v Logarski dolini velik hotel in jo tako turistično odpreti domačinom in tujcem. Zamisli ni izvedla, je pa vse svoje premoženje brezplačno prepustila Savinjski podružnici SPD, njeno premoženje pa je prešlo po II. vojni v upravo PD Celje. Zasluga zadruge »Rinka« je v tem, da je prehitela prizadevanje celjske sekcije DuŌAV, o čemer je naš list že pisal. Ustanovljena je bila 17. maja 1896 na pobudo Savinjske podružnice SPD. Zadrugarji so zborovali v prostorih celjske Čitalnice, navzoč je bil tudi častni član SPD dr. Joh. Frischauf. Deleži so bili določeni na 10 in 100 gld. Prvi občni zbor je bil sklican 6. januarja 1897 v celjskem Narodnem domu. Za predsednika je bil izvoljen dr. Juro Hrašovec. Kmalu nato je bila zadruga registrirana, načrte za hotel pa je naredil arh. Sigmundt iz Gradca. 7. III. 1897 so bili potrjeni.

Savinjska podružnica je od Janeza Plesnika 1894 kupila dva orala zemljišča, na katerem je že stalo Piskernikovo zavetišče, last celjskega DuŌAV. Na prvi seji »Rinke« se je sklenilo, da zadruga kupi od Savinjske podružnice njeno posestvo in da se posestvo prepíše na »Rinko«, ki je potem živela pod vodstvom dr. Hrašovca do leta 1921. Fr. Kocbek priznava, da jo je prav

dr. Hrašovec s svojo natančnostjo vzdrževal na površju. Njene naloge je potem prevzela l. 1927 Savinjska podružnica, ki jih je s popravilom ceste iz Solčave do Logarske doline in z zgradbo Tillerjeve kočice pri Piskernikovem zavetišču tudi ugodno rešila.

Dr. Juro Hrašovec je bil torej celih 25 let najožje povezan s planinskim gospodarstvom na enem od najlepših gorskih predelov naše domovine.

Kljub svojim 97 letom telesno in duševno čil zasleduje naše javno življenje, posebej pa se zanima za razvoj planinstva v Zg. Savinjski dolini, kjer je pred 60 leti oral ledino v boju z grabežljivim Nemcem, ki je hotel dati tudi našim planinam in planinstvu nemški značaj.

T. O.

Vilko Mazi:

IN MEMORIAM DR. ANTONU ŠVIGLJU

(† 14. IX. 1954)

V naglem toku dogodkov je lansko jesen (14. septembra) skoraj povsem neopazno dotrajala življenjska pot staroste slovenskih alpinistov, dr. Antona Šviglja, po poklicu odvetnika v Ljubljani. Šestinosemdesetletni mož pretežni večini današnjih gornikov niti po imenu ni bil več poznan, kajti njegov pomen sega daleč nazaj, na začetek našega stoletja. Prav to nas v jubilejnem letu naše planinske revije še posebej obvezuje, da mu kot njenemu nekdanjemu sotrudniku — čeprav ob dosti neljubi zamudi — posvetimo nekaj iskrenih spominskih besed.

Dr. Švigelj se je pojavil v naši mladi planinski organizaciji kot svetel meteor in začrtal vanjo globoko revolucionarno brazdo, iz katere je šele pognalo seme prave gorniške dejavnosti. Vse dotlej je bilo Slovensko planinsko društvo (SPD) le nekaka svojevrstna narodno-obrambna organizacija v okviru pohlevne izletniške bratovščine. Šviglju, ki se je že v svojih visokošolskih letih seznanil s podjetnimi češkimi alpinisti (Dvorsky, Čermak, Franta, Ružička) in si jih jemal za vzor, se je zdel ta okvir odločno preozek. Vstopil je v odbor SPD in se žilavo trudil, da bi vnesel vanj modernega planinskega duha. V svoji kroniki: »60 let slovenskega planinstva« (PV 1953) posveča Janko Mlakar posebno poglavje (str. 298) tej Švigljevi prizadevnosti, ki pa je obrodila le malo sadu. Vendar pomeni začetek novega obdobja, ki ga je začasno zavrla v njegovi rasti prva svetovna vojna, zato pa je po njej tem bujnejše pognalo.

Več uspeha je imel dr. Švigelj s klenimi članki v PV (1906/7), ki jih še danes z zanimanjem in užitkom prebiramo, tedanji mladini pa so nudili prvcato razodetje. Tako n. pr. »Suhi plaz (Škrlatica)«, kamor ju je z njegovo zvesto življenjsko družico in že iz dekliških let navdušeno planinko spremljal znani trentski vodnik Tožbar po dotlej še prav malo znani smeri. Spotoma sta se na sedlu med Stenarjem in Sovatno spomnila z ženo neprostovoljnega bivaka, ki jima je bil v delež teden dni poprej na zakasnelem povratku z Razora v Vrata, »lice v lice očetu Triglavu, pravi podmilonebniki,« kakor to šaljivo pripominja. Petdeset let je zdaj od tega, divja romantika za tisti čas v naših gorah... Nič manj privlačen ni opis ture »Čez Triglav na Bolški Grintovec, Kanin in Montaž«, ki kaže že izrazito alpinistično obeležje, prav tako članek »Mrzla gora v Savinjskih planinah«, kjer ga kot samohodca zajame taka, čisto sodobna meditacija: »Više in više plezaš in minute ti beže diroma. Polasti se te tolikrat opisani, a kljub temu neopisni čut samozadovoljstva, ko se z lastno močjo, navezan le na sile lastnega mišičja naporno dvigaš proti vrhu...«